

PARTIKONTROLL AV FROSNE FISKERIVARER 2014

Om eksportkontrollkampanjene

Som en del av en tiltakspakke som er lagt frem i forbindelse med eksportarbeidet ble det besluttet å gjennomføre en serie tilsynskampanjer rettet mot kontroll av fisk og sjømat som skal eksporteres. Kampanjene kan omfatte eksport generelt eller rettes mot ett eller flere konkrete markeder.

I løpet av 2014 er det planlagt å gjennomføre tre kontrollkampanjer, to på vårhalvåret og en til høsten. Kampanjene ledes av seksjon sjømat i tilsynsavdelingen i samarbeid med seksjon eksport og import. Kampanjene gjennomføres i korte perioder og kan gjelde hele eller deler av landet.

Kapittel 1: Om kampanjen

Denne første kampanjen rettet seg mot kontroll av fryst laks og fryst pelagisk fisk som skulle eksporteres. Av de 290 partiene som ble kontrollert i denne kampanjen var de fleste i samsvar med regelverket. Rekvisisjon ble ikke godkjent for 33 av partiene som ble kontrollert. Kampanjen viser at det kan være behov for å følge opp virksomhetene når det gjelder partiets tilgjengelighet for kontroll og merking med dato for første gangs innfrysing.

1.1. Omfanget til kampanjen

Partikontrollen rettet seg mot kontroll av parti av rund og bearbeidet fryst laksefisk og fryst pelagisk fisk som skulle eksporteres til tredjeland. Tilsynet med disse partiene ble gjort i forbindelse med rekvisisjon. Kampanjen ble gjennomført i uke 14 og 15 i 2014 (31. mars – 13. april) og inspeksjonene var ikke varslet på forhånd.

Regionene Rogaland og Agder, Hordaland, Sogn og Fjordane, samt Trøndelag, Møre og Romsdal var omfattet av kampanjen. Øvrige regioner deltok i prosjektet i tilfeller der partiene som skulle kontrolleres var lagret i disse regionene. Dette gjaldt særlig region Oslo, Akershus og Østfold. Deltakelse fra regionene utover dette var frivillig.

I forkant av inspeksjonene ble det laget veiledningsmaterieill til inspektørene i form av en kravpunktmal med veiledning og en prosjektbeskrivelse. Det ble også avholdt en kort opplæringsamling (ca. 2 timer) på video. Her ble det redegjort for bakgrunnen for og innholdet av kampanjen. I tillegg ble kravpunktene det skulle føres tilsyn med gjennomgått.

Kravpunktene det ble ført tilsyn med ble valgt etter en vurdering av avvik avdekket i en tidligere regional kampanje i Trøndelag, Møre og Romsdal og erfaringer gjort på bakgrunn av notifikasjoner på tredjeland. Det ble også lagt vekt på at punktene skulle være enkle å kontrollere. Ut fra dette grunnlaget ble det besluttet å føre tilsyn med:

- Partiets tilgjengelighet for kontroll
- Opplysninger gitt i rekvisisjonen
- Temperatur for lagring av fiskerivarer
- Merking av engroseballert råstoff og halvfabrikata, herunder identifikasjonsmerking
- Emballering av varene

I tillegg til disse kravpunktene ble det åpnet for at de distriktskontorene som ønsket det også kunne vurdere forhold som ikke var omfattet av kravpunktmalen.

1.2. Regelverk og virkemiddelbruk

Regelverket som var relevant i prosjektet var i første rekke:

- Kvalitetsforskrift for fisk og fiskevarer av 28. juni 2013 nr. 844

- Forskrift om næringsmiddelhygiene av 22. desember 2008 nr 1623
- Forskrift om særlige hygieneregler for næringsmidler av animalsk opprinnelse av 22. desember 2008 nr. 1624.
- Lov om matproduksjon og mattrygghet mv. 19. desember 2003 nr 1624

I kravpunktmalen for tilsyn var det redegjort for hvilke deler av regelverket det skulle føres tilsyn med, og forståelsen av dette.

Siden kampanjen rettet seg mot parti som skulle eksporteres måtte det, i tillegg til vanlig virkemiddelbruk, også vurderes å gi avslag på rekvisisjon. Dersom det blir gitt omsetningsforbud skal varen heller ikke eksporteres og rekvisisjonen må derfor avslås. Rekvisisjon skal imidlertid også avslås om informasjon som er gitt i rekvisisjonen ikke samsvarer med opplysningene som følger partiet. Den skal også avslås i tilfeller partiet ikke er tilgjengelig for inspeksjon.

I en del tilfeller er avvik ved partiet en følge av dårlige rutiner i tidligere ledd. For eksempel kan et parti som er lagret på et fryselager være feilmerket, men selve feilmerkingen har oppstått før partiet ble sendt fra produksjonsvirksomheten. For å avgrense rekkevidden av prosjektet ble det bedt om at virkemiddelbruken rettet seg mot avvik ved partiet. Regionene ble bedt om å følge opp avvik som hadde oppstått på grunn av manglende rutiner ved produksjonsvirksomheten ved vanlig tilsyn i etterkant av kampanjen.

Kapittel 2: Resultater

2.1. Oversiktstall

I løpet av kampanjeperioden ble det mottatt i alt 1328 rekvisisjoner i samtlige regioner. 366 av disse ble mottatt av regionene som var omfattet av kampanjen. Totalt ble det ført tilsyn med 290 (ca. 79 %) av disse partiene. Av de 366 rekvisisjonene som ble sendt inn ble omtrent 1 av 10 avslått.

Fig. 1 – Mottatte rekvisisjoner per region i kampanjeperioden

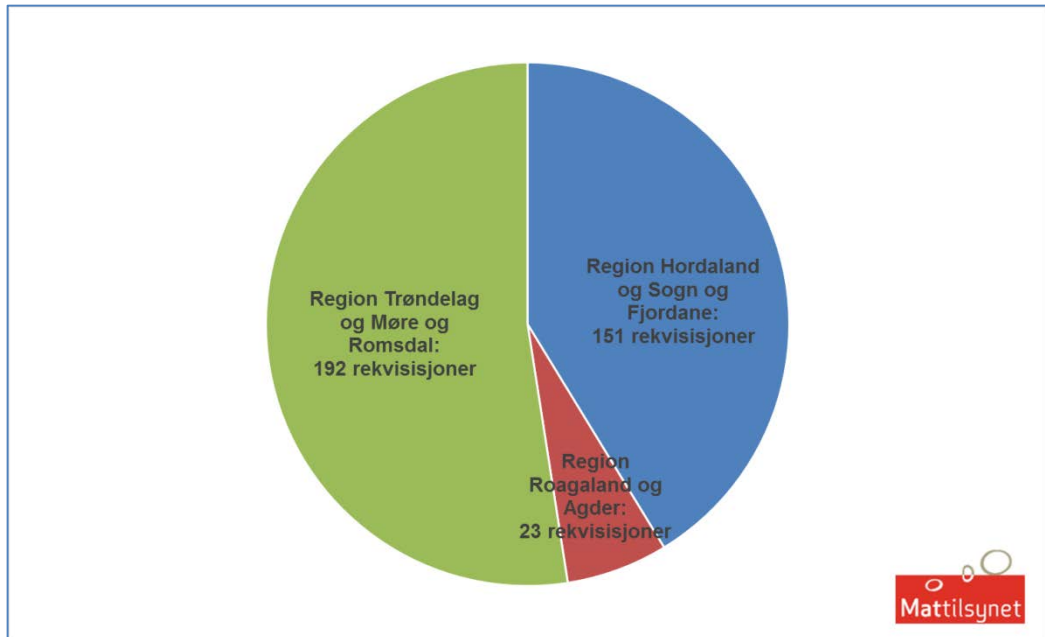
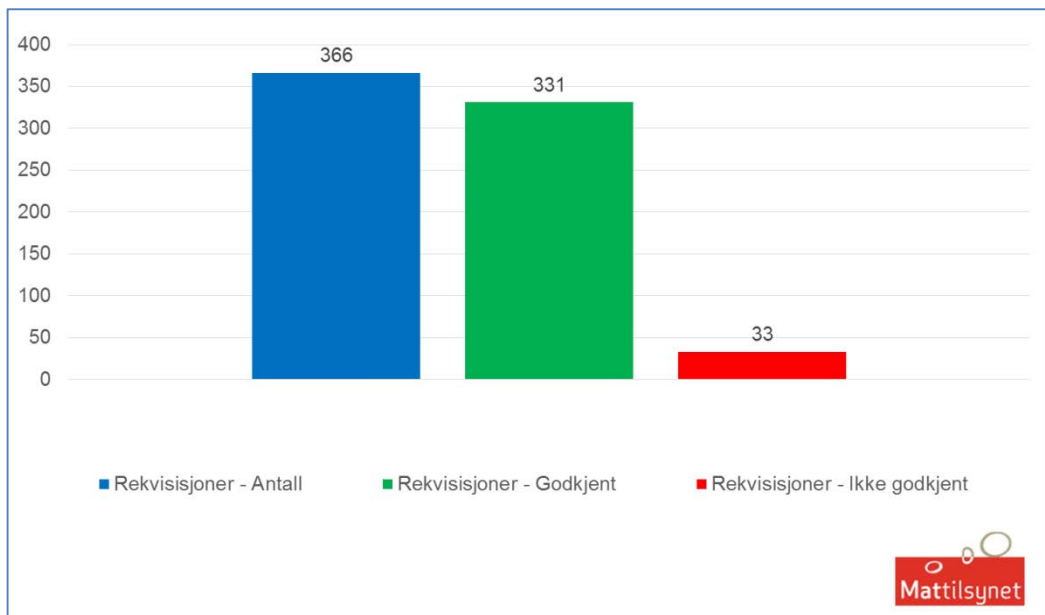

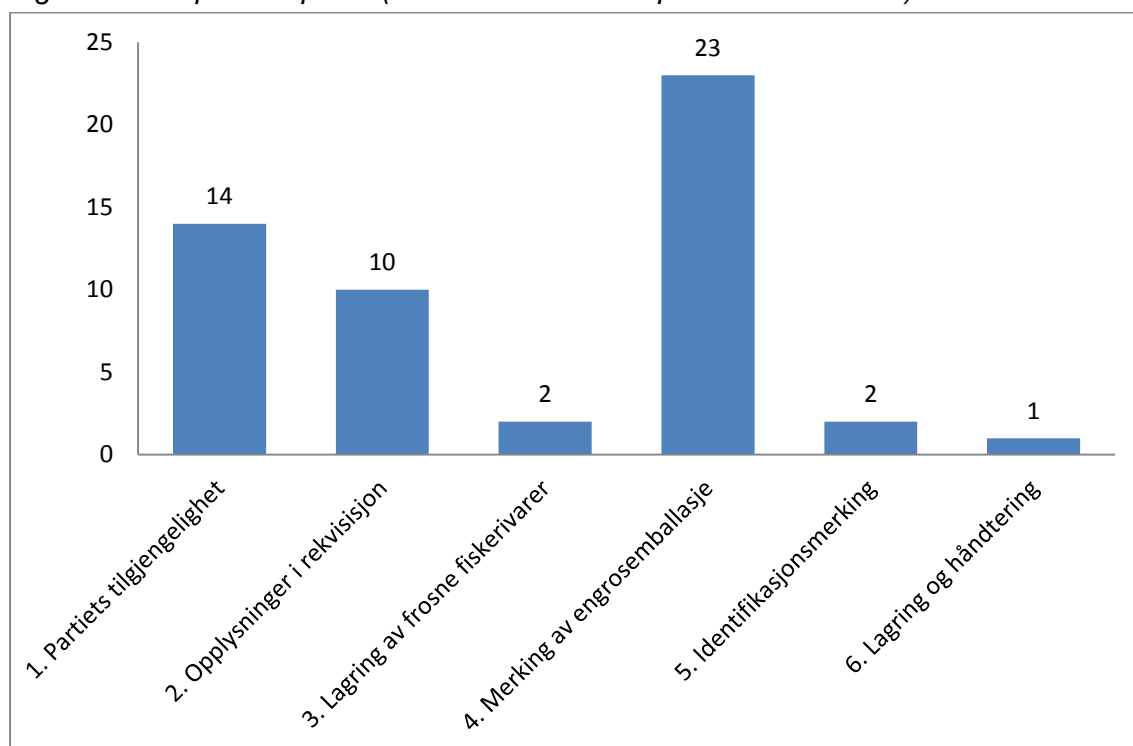
Fig. 2 – Godkjente og ikke godkjente rekvisisjoner

2.2. Avvik som ble avdekket.

Det ble kun funnet 52 avvik fra kravpunktmalen på de partiene det ble ført tilsyn med i kampanjeperioden. Nedenfor følger en kort forklaring om hva som ble kontrollert og hvilke avvik som ble avdekket.

Fig. 3 – Avvik per kravpunkt (avvikene skiller ikke på virkemiddelbruk)

1. Varepartiets tilgjengelighet.

Under dette punktet ble det undersøkt om oppgitt tidsintervall i rekvisisjonen var tilstrekkelig for å gjennomføre inspeksjon av varepartiet. Som en del av dette måtte stedet for inspeksjon av varepartiet være angitt presist nok og partiet måtte også befinne seg på en godkjent eller registrert næringsmiddelvirksomhet.

Totalt ble det funnet 14 avvik på dette punktet. 11 av disse avvikene gjaldt parti som ikke var tilgjengelig for inspeksjon for oppgitt tidspunkt i rekvisisjon. I tre tilfeller var partiet ikke tilgjengelig i et tilstrekkelig tidsvindu for å kunne gjennomføre inspeksjon.

Avvik på dette kravpunktet førte til at 17 rekvisisjoner ble avslått.

2. Kontroll av opplysningene i rekvisisjon

Det andre kravpunktet gikk ut på å undersøke om opplysningene oppgitt i rekvisisjonen var korrekte og i samsvar med varepartiet. De opplysningene som ble kontrollert var blant annet produsentnavn og nummer, beskrivelse av

produktet (art og bearbeidingsgrad), partiets volum og antall kolli, type emballasje og oppgitt produksjonsperiode.

Det ble funnet 10 avvik på dette kravpunktet. Seks av disse avvikene gjaldt at produksjonsperiode oppgitt i rekvisisjonen ikke var i samsvar med produksjonsperioden på varens emballasje. I to av tilfellene stemte ikke volumet oppgitt i rekvisisjonen med partiets volum og i ett tilfelle var det avvik mellom godkjeningsnummeret i rekvisisjonen og på partiet. Ett tilsyn avdekket at et parti fisk med tydelige kvalitetslyter var merket «ord 2» og ble forsøkt eksportert.

Avvik på dette kravpunktet førte til at 10 rekvisisjoner ble avslått.

3. Lagring av frosne fiskerivarer

Dette kravpunktet omhandler temperaturen i partiet. Fryste fiskerivarer skal holde en temperatur på - 18 °C eller lavere i alle deler av varen. Regelverket åpner imidlertid for kortere temperaturstigninger på opptil 3 °C under transport. Av partiene som ble kontrollert i kampanjen var det to som hadde avvik på dette punktet.

Avvik på dette kravpunktet førte til at 2 rekvisisjoner ble avslått.

4. Merking av engroseballert råstoff og halvfabrikata

Det ble også sjekket om partiene som ble inspisert var merket ved første gangs innfrysing. Det ble avdekket 23 avvik på dette kravpunktet og det var dermed også dette punktet det ble avdekket flest avvik på. 19 av disse avvikene gikk i hovedsak ut på at partiene ikke var merket med riktig dato, f.eks. var de i stedet for merket med produksjonsdato. I et tilfelle var kassene ikke merket og i et tilfelle var merkingen ikke leselig pga. feilplassering.

Avvik på dette kravpunktet førte til at 2 rekvisisjoner ble avslått.

5. Identifikasjonsmerking

Det ble også undersøkt om partiene var riktig merket med identifikasjonsmerke. Merket skal inneholde godkjeningsnummeret til virksomheten som har produsert varen og dette skal være plassert inne i en oval. Identifikasjonsmerket skal også være synlig.

Det ble avdekket to avvik på dette punktet. I det ene tilfellet hadde ikke partiet identifikasjonsmerke og i det andre tilfellet var et parti merket med uriktig godkjeningsnummer.

Avvik på dette kravpunktet førte til at 1 rekvisisjon ble avslått.

6. Lagring og håndtering av næringsmidler

Det siste punktet gikk ut på å undersøke om partiet hadde emballasje som beskyttet fiskerivaren tilstrekkelig. Emballasjen skal være framstilt av materialer med tilstrekkelig mekanisk styrke, ha glatt overflate og slik utforming at den effektivt beskytter varen og sikrer dens kvalitet under normale transport- og oppbevaringsforhold. Det ble kun avdekket ett avvik under dette punktet.

Kapittel 3: Vurdering av kampanjen

Gjennomgangen over viser at de fleste partiene som ble kontrollert i hovedsak var i samsvar med regelverket. Det er likevel tre avvik som har behov for å bli fulgt opp i etterkant av kampanjen. Dette gjelder:

1. Partiets tilgjengelighet for kontroll
2. Opplysninger i rekvisisjon
3. Merking ved første gangs innfrysing

Virksomheter (rekvirenter) som ikke hadde tilgjengelige partier for kontroll på det tidspunktet som var oppgitt i rekvisisjonen bør følges opp av de distriktskontorene som har disse i sitt tilsynsområde. I tilfeller der det bevisst, eller systematisk, er gitt uriktige opplysninger til offentlig myndighet er dette et alvorlig forhold og et brudd på tilliten mellom offentlig myndighet og virksomhetene. Mattilsynet vil vurdere å bruke strengere virkemidler i disse tilfellene, f.eks. politianmeldelse. Det samme gjelder virksomheter som bevisst oppgir feilaktige opplysninger i rekvisisjoner.

Kravet om merking ved første gangs innfrysing er videreført fra gammelt regelverk og burde derfor være kjent i næringen. Kontrollen rettet seg i denne omgang mot partiene og ikke virksomheten som foretok merkingen. Mange distriktskontor valgte derfor å veilede om dette avviket i forbindelse med kampanjen og følge det opp i ettertid ved alminnelig tilsyn.